İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 16

TÂRIK B. ZİYÂD

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Cebelitârık'tan Endülüs'ün Fâtihi

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

AK (KELANTAN)

quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY

Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 16

TÂRIK B. ZİYÂD

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre Cebelitârık'tan Endülüs'ün Fâtihi

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱصۡبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٢٠٠

"Ey İnananlar! Sabredin, düşmanlarınızdan daha sabırlı olun, cihada hazır bulunun, Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya erişebilesiniz"

Âl-i İmrân Sûresi 3:200

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

İnsanları soyla değil, takvâ ile şereflendiren Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına ve onun yolunu güzellikle takip edenlere — bunların arasında Endülüs fâtihi Târık b. Ziyâd'a — salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu on altıncı kitabı, Târık b. Ziyâd'ın hayatını anlatır: hicrî 92 yılında boğazı geçen, bugün Cebelitârık olarak bilinen tepeye çıkan, Vâdilekke'de Rodrigo'nun ordusunu yenen ve Endülüs'ün yolunu açan, Mûsâ b. Nusayr'ın Berberî mevlâsı. Kıssası, sabit olmayan meşhur hikâyeler de dahil olmak üzere kaynakları hakkında dürüstlükle anlatılmıştır. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta gün doğumunda ***Cebelitârık (Târık Dağı)*** — Târık b. Ziyâd'ın adını taşıyan büyük kireçtaşı tepe — ve üzerinde sabah sisi bulunan sakin bir boğaz görülür.

Ortada, kıyıya yakın demirlemiş birkaç ***ahşap yelkenli gemi*** vardır; Târık'ın ordusunun hicrî 92 yılında Afrika'dan geçişini hatırlatır. Gemiler sağlam olarak tasvir edilmiştir, çünkü Târık'ın gemileri yaktığı hikâyesi erken kaynaklarda sabit değildir (bkz. 6. Bölüm).

Ön planda, kıyıdaki bir kayanın üzerinde ***kınında bir kılıç*** ve ***yuvarlak bir kalkan*** durur — Vâdilekke Savaşı'ndan önceki hazırlığın simgesi.

Alttaki ***koyu mavi şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adı burada yer alır — tüm İslam Kahramanları kapakları uyumlu olsun diye Seri 1–15 kapaklarında olduğu gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

TÂRIK B. ZİYÂD — *Giriş*
1. TÂRIK B. ZİYÂD KİMDİR? — *Tarih ve tabakât kitapları*
2. BİR BERBERÎ, BİR MEVLÂ — *Hucurât 49:13; Sahîh-i Buhârî 7142*
3. MÛSÂ B. NUSAYR'IN HİMAYESİNDE — *İbn Abdülhakem; İbn İzârî*
4. JULİAN, TÂRİF VE ENDÜLÜS'ÜN KAPISI — *İbn Abdülhakem; İbnü'l-Esîr*
5. BOĞAZI GEÇİŞ — *Âl-i İmrân 3:200; İbn Abdülhakem*
6. GEMİLERİN YAKILMASI: GERÇEK İLE HAYAL ARASINDA — *Kaynak incelemesi*
7. "DENİZ ARKANIZDA" HUTBESİ — *Kaynak incelemesi*
8. SAVAŞTAN ÖNCE: DÜŞMANLA KARŞILAŞMAYI TEMENNİ ETMEYİN — *Sahîh-i Müslim 1742; Enfâl 8:45*
9. VÂDİLEKKE SAVAŞI — *İbn Abdülhakem; Bakara 2:249*
10. SAVAŞ ÂDÂBI VE BARIŞ ANTLAŞMALARI — *Sahîh-i Buhârî 3015*
11. KURTUBA, TULEYTULA VE ENDÜLÜS ŞEHİRLERİ — *İbn Abdülhakem; İbn İzârî*
12. MÛSÂ B. NUSAYR'IN GEÇİŞİ — *İbn Abdülhakem; İbnü'l-Esîr*
13. SÜLEYMAN'IN SOFRASI VE GANİMET EMANETİ — *İbn Abdülhakem; Sahîh-i Buhârî 3074*
14. DIMAŞK'A ÇAĞRILIŞ — *Sahîh-i Buhârî 7144*
15. BİLİNMEYEN BİR SON — *Sahîh-i Müslim 2622*
16. TÂRIK'IN MİRASI: SEKİZ ASIRLIK ENDÜLÜS — *Özet*
17. TÂRIK KISSALARININ KAYNAKLARI — *Tablo*
18. ŞAHSİYETLER, YERLER VE KRONOLOJİ — *Tablo*
19. TÂRIK HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR — *12 soru*
20. DERSLER VE SONUÇ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂRIK B. ZİYÂD

Bugünkü İspanya'nın güney ucunda, Avrupa'yı Afrika'dan ayıran boğaza bakan büyük bir kireçtaşı tepe yükselir. Dünya ona ***Gibraltar*** der — Arapça ***Cebel-i Târık***, yani "Târık'ın Dağı" kelimesinden. Bu isim, hicrî 92 (miladi 711) yılında oraya çıkan Müslüman bir komutanın hatırasını taşır: ***Târık b. Ziyâd***.

O, vali Mûsâ b. Nusayr'ın ***mevlâsı*** (âzat edilmiş kölesi) idi ve tarihçilerin çoğuna göre birkaç on yıl önce Müslüman olmuş ***Berberî*** kavmindendi. Yaklaşık yedi bin askerle boğazı geçti, Kral Rodrigo'nun ordusunu Vâdilekke'de yendi ve yaklaşık sekiz asır boyunca Avrupa'da bir İslam medeniyeti merkezi olacak ***Endülüs***'ün yolunu açtı.

Bu e-kitap, ***İslam Kahramanları*** serisinin on altıncısıdır. Târık'ın kıssası çok meşhurdur, ancak büyük kısmı — gemilerin yakılması ve "deniz arkanızda" hutbesi dahil — asırlar sonra yazılmış kitaplardan gelir. Bu sebeple her kıssanın kaynağı ve derecesi dürüstçe belirtilmiş, dersleri Kur'an'a ve sahih hadislere dayandırılmıştır.

Târık'ın kıssası, İslam'ın şereflendirdiği bir insanın kıssasıdır: küçük görülen bir kavimden bir kıtanın kapısını açan komutana — sonra Allah'ın pek çok ihlâslı kulu gibi sessizce, neredeyse tanınmadan sona eren bir hayat.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂRIK B. ZİYÂD KİMDİR?

Adı ***Târık b. Ziyâd***'dır. Tarih kitapları onun aslı hakkında ihtilaf etmiştir. İbn İzârî ve İbn Haldûn dahil kaynakların çoğuna göre o, Mağrib'deki Nefze kabilesinden bir ***Berberî*** idi. Başka rivayetler onun Hemedanlı bir İranlı olduğunu söyler, bazıları da onu Arap Sadif kabilesine nispet eder. En yaygın görüş Berberî olduğudur.

İttifak edilen husus, onun İfrîkıye valisi Mûsâ b. Nusayr'ın ***mevlâsı*** olduğudur. Doğum tarihi bilinmez; vefat tarihi de kesin değildir — hicrî 102 (miladi 720) yılı civarında öldüğü söylenir.

ADI VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Târık b. Ziyâd	Asıl adı
Mûsâ b. Nusayr'ın mevlâsı	İfrîkıye valisinin âzat ettiği köle
el-Berberî	En yaygın görüşe göre Berberî asıllı
Fâtihu'l-Endülüs	Endülüs'ün (İber Yarımadası) fâtihi
Cebel-i Târık	Onun adını taşıyan tepe — bugünkü Gibraltar

ALINACAK DERSLER

Tarih Târık'ın doğum tarihini saklamadı, ama adını her gün milyonların andığı bir tepede sakladı. Kalıcı olan soy değil, ameldir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BİR BERBERÎ, BİR MEVLÂ

Berberîler, Târık'ın zamanından ancak birkaç on yıl önce, Ukbe b. Nâfi' ve ondan sonraki önderlerin daveti ile Müslüman olmuştu (bkz. Seri 15). Fakat İslam insanları soya ve renge göre değerlendirmez:

HUCURÂT SÛRESİ 49:13

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣

Ey insanlar! Doğrusu Biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah bilendir, haberdardır

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/49:13

Resûlullah ﷺ da liderliğin doğuştan gelen rütbeyle belirlenmediğini öğretti. Âzat edilmiş bir köle lider olabilir ve iyilikte ona itaat edilir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 7142

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ ".

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'in rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Başınıza başı kuru üzüm gibi olan Habeşli bir köle tayin edilse bile dinleyin ve itaat edin."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Müsedded ← Yahyâ b. Saîd el-Kattân ← Şu'be ← Ebü't-Teyyâh ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Ahkâm, Hadis No. 7142.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:7142

Târık ile birlikte geçen ordunun büyük kısmı Berberîlerden oluşuyordu ve bir Berberî tarafından yönetiliyordu. Bu, İslam'ın bir kavmi davet edilenlerden davet edenlere ne kadar hızlı yükselttiğini gösterir.

ALINACAK DERSLER

Allah katında şeref takvâdadır. İslam'a yeni girmiş bir kavimden gelen bir mevlâ, ehil olduğunda en büyük emaneti taşıyabilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MÛSÂ B. NUSAYR'IN HİMAYESİNDE

TARİHÎ NOT: TANCA VALİSİ

Hicrî 86 yılı civarında ***Mûsâ b. Nusayr***, Emevî halifesi tarafından İfrîkıye valiliğine getirildi. Mağrib'in fethini Atlas Okyanusu'na kadar sürdürdü ve pek çok Berberî kabilesi Müslüman oldu. ***Tanca*** şehri fethedildikten sonra Mûsâ, Târık b. Ziyâd'ı çoğu Berberî olan bir orduyla oraya vali tayin etti. Mûsâ onlara Kur'an'ı ve İslam'ın hükümlerini öğretmek için hocalar da gönderdi.

Rivayetin derecesi: Endülüs fethi tarihlerinde sahih bir senet olmadan rivayet edilmiştir. Kıssa meşhurdur ve tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

Tanca, Afrika'nın kuzey ucunda, boğazın karşısındaki İspanya kıyısına yalnızca yaklaşık 14 kilometre uzaklıktadır. Târık oradan kuzeye baktı.

ALINACAK DERSLER

İyi önderler önder yetiştirir. Mûsâ b. Nusayr yetkiyi tekelinde tutmadı, kabiliyeti kanıtlanmış bir mevlâya emanet etti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

JULİAN, TÂRİF VE ENDÜLÜS'ÜN KAPISI

TARİHÎ NOT: BOĞAZIN ÖTESİNDEN BİR DAVET

O dönemde İber Yarımadası, bölünmüşlükle sarsılan bir ***Vizigot*** krallığı tarafından yönetiliyordu. ***Rodrigo*** (Lüzrik) tahtı ele geçirmişti ve önceki kral Vitiza'nın ailesi ona karşıydı. Sebte'nin hâkimi ***Julian*** (Yulyan), Rodrigo ile anlaşmazlığa düşerek gemilerini Müslümanlara teklif etti.

Büyük bir ordu göndermeden önce Mûsâ b. Nusayr, Halife Velîd b. Abdülmelik'ten izin istedi; ardından hicrî 91 yılında yaklaşık 400 kişilik küçük bir keşif birliğini ***Târif b. Mâlik*** komutasında gönderdi. Onlar daha sonra onun adıyla anılan küçük bir adaya — bugünkü ***Tarifa***'ya — çıktılar ve sağ salim döndüler.

Rivayetin derecesi: Julian'ın rolü ve Târif'in keşfi erken kaynaklarda rivayet edilir. Ancak Julian'ın, Rodrigo kızına haksızlık ettiği için intikam aldığı hikâyesi sonradan ortaya çıkmış ve efsaneye karışmıştır; doğrulanamaz.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib.

ALINACAK DERSLER

Cesaretten önce hikmet: Müslümanlar acele etmedi; halifeden izin istedi, önce keşif yaptı, sonra ilerledi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BOĞAZI GEÇİŞ

TARİHÎ NOT: CEBEL-İ TÂRIK'A ÇIKIŞ

Hicrî 92 yılının Receb ayında (Nisan 711), Târık b. Ziyâd çoğu Berberî olan yaklaşık ***7.000*** askerle, gidip gelen gemilerle boğazı geçti. Daha sonra ***Cebel-i Târık*** — Gibraltar — diye anılacak kayalık bir tepenin eteğine çıktı. Ardından Mûsâ ***5.000*** kişilik bir takviye daha göndererek Târık'ın ordusunu yaklaşık ***12.000*** kişiye çıkardı.

Rivayetin derecesi: Târık'ın hicrî 92 yılında boğazı geçmesi ve Cebel-i Târık'a çıkması tarihçilerin ittifakıyla sabittir; asker sayıları kaynaklar arasında biraz farklılık gösterir.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Kûtıyye, Târîhu İftitâhi'l-Endelüs; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib.

Bilinmeyen bir ülkeye denizi aşarak gitmek, Allah'ın emrettiği sabır ve sebatı gerektirir:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:200

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱصۡبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٢٠٠

Ey İnananlar! Sabredin, düşmanlarınızdan daha sabırlı olun, cihada hazır bulunun, Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya erişebilesiniz

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:200

ALINACAK DERSLER

Her büyük yolculuk cesur bir adımla başlar. Târık'ın ayak bastığı tepe bugün hâlâ onun adını taşır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

GEMİLERİN YAKILMASI: GERÇEK İLE HAYAL ARASINDA

Târık hakkındaki en meşhur hikâye, karaya çıktıktan sonra ordusu geri çekilemesin diye gemilerini yakmasıdır. Bu hikâye vaazlarda ve motivasyon kitaplarında sıkça tekrarlanır.

> **KAYNAK NOTU: BU HİKÂYE NEREDEN GELİYOR?**
>
> Gemilerin yakılması hikâyesi, İbn Abdülhakem (hicrî 3. asır) veya İbnü'l-Kûtıyye gibi Endülüs fethine dair erken kaynaklarda ***bulunmaz***. Olaydan yaklaşık dört asır sonra yazılmış eserlerde ortaya çıkar.
>
> Pek çok modern tarihçi bu hikâyeden şüphe eder. Sebeplerden bazıları: erken kaynaklar gemilerin Julian'a ait olduğunu ve takviye taşımak için gidip geldiğini söyler; ayrıca Afrika'dan erzak ve takviyeye ihtiyaç duyan bir ordunun tek bağlantısını yok etmesi pek akla yatkın değildir.
>
> ***Rivayetin derecesi:*** Zayıf ve sabit değil. Hikâye erken kaynaklarda bulunmaz ve gerçek olarak anlatılmamalıdır.
>
> **KAYNAK:**
> İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Kûtıyye, Târîhu İftitâhi'l-Endelüs; Endülüs fethine dair modern tarih araştırmaları.

ALINACAK DERSLER

İslam kahramanlarını yüceltmek için uydurma hikâyelere ihtiyacımız yok. Târık'ın sabit kıssası — 12.000 kişiyle Endülüs'ü açan bir Berberî mevlâ — yeterince hayranlık vericidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

"DENİZ ARKANIZDA" HUTBESİ

KAYNAK NOTU: MEŞHUR BİR HUTBE

Rivayete göre Târık savaştan önce şöyle demiştir: ***"Ey insanlar! Kaçacak yer nerede? Deniz arkanızda, düşman önünüzde. Vallahi sizin için doğruluk ve sabırdan başka bir şey yoktur…"***

Bu hutbe çok daha sonraki kitaplarda, özellikle olaydan yaklaşık dokuz asır sonra yazılan Makkarî'nin (hicrî 11. / miladi 17. asır) ***Nefhu't-Tîb***'inde yer alır. Erken kaynaklarda bulunmaz. Pek çok araştırmacı, son derece süslü edebî üslubunun bir Berberî komutanın savaş meydanındaki sözlerinden çok sonraki bir edibin kalemine benzediğini de belirtir.

Rivayetin derecesi: Güvenilir bir senetle sabit değildir. Târık'ın kesin sözleri olarak değil, meşhur bir edebî rivayet olarak anılabilir.

KAYNAK:
Makkarî, Nefhu't-Tîb min Gusni'l-Endelüsi'r-Ratîb; Endülüs fethi kaynaklarına dair tarih araştırmaları.

Lafzı sabit olmasa da anlamı — düşman karşısında sabır ve sebat — bir sonraki bölümde görüleceği gibi gerçekten Resûlullah ﷺ tarafından öğretilmiştir.

ALINACAK DERSLER

Sabit tarihi edebî kurgudan ayırmak bir kahramanı küçültmez; hakikati yüceltir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SAVAŞTAN ÖNCE: DÜŞMANLA KARŞILAŞMAYI TEMENNİ ETMEYİN

İslam ümmetine savaşı sevmeyi öğretmez. Resûlullah ﷺ düşmanla karşılaşmadan önceki edebi öğretti:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1742

وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، أَخْبَرَنِي مُوسَى، بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ كَتَّابٍ، رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ حِينَ سَارَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ يُخْبِرُهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ يَنْتَظِرُ حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ " يَا أَيُّهَا النَّاسُ لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ " .

TERCÜME:

Abdullah b. Ebû Evfâ'nın mektubundan: Resûlullah ﷺ düşmanla karşılaştığı günlerden birinde güneş zevale erinceye kadar bekledi, sonra aralarında ayağa kalkıp şöyle buyurdu: ***"Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin, Allah'tan âfiyet isteyin. Fakat onlarla karşılaştığınızda sabredin ve bilin ki cennet kılıçların gölgesi altındadır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Râfi' ← Abdürrezzâk ← İbn Cüreyc ← Mûsâ b. Ukbe ← Ebü'n-Nadr Sâlim ← Abdullah b. Ebû Evfâ رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 1742.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1742a

Allah da düşman birliğiyle karşılaşıldığında sebatı ve zikri emreder:

ENFÂL SÛRESİ 8:45

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَٱثْبُتُواْ وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

Ey inananlar! Bir toplulukla karşılaşırsanız dayanın; başarıya erişebilmeniz için Allah'ı çok anın

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/8:45

ALINACAK DERSLER

Mümin savaş aramaz, ama savaş geldiğinde kaçmaz. Sabır, sebat ve zikir kılıçtan daha üstün silahlardır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

VÂDİLEKKE SAVAŞI

TARİHÎ NOT: RAMAZAN 92

Kral Rodrigo çok daha büyük bir ordu topladı — Arap kaynakları çok büyük rakamlar verir, ancak modern tarihçiler onu daha küçük tahmin eder. İki ordu Endülüs'ün güneyinde ***Vâdilekke***'de (Guadalete) ***hicrî 92 yılının Ramazan*** ayında (Temmuz 711) karşılaştı. Savaş birkaç gün sürdü.

Vitiza ailesini destekleyen bazı Vizigot önderleri savaşın ortasında Rodrigo'yu terk etti. Rodrigo'nun ordusu yenildi ve Rodrigo kayboldu — kaynakların çoğu onun öldürüldüğünü söyler. Bu zafer Endülüs'ün kapısını Müslümanlara açtı.

Rivayetin derecesi: Hicrî 92 yılında Vâdilekke'deki savaş ve zafer tarihçilerin ittifakıyla sabittir; sayılar ve ayrıntılar kaynaklar arasında farklıdır.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Kûtıyye, Târîhu İftitâhi'l-Endelüs; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib.

Kur'an, Tâlût'un küçük ordusunun Câlût'un büyük ordusunu yenmesini anlatır:

BAKARA SÛRESİ 2:249

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِٱلْجُنُودِ قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ
فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُۥ مِنِّيٓ إِلَّا مَنِ ٱغْتَرَفَ غُرْفَةًۢ بِيَدِهِۦ ۚ فَشَرِبُوا۟
مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۚ فَلَمَّا جَاوَزَهُۥ هُوَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ قَالُوا۟ لَا طَاقَةَ لَنَا
ٱلْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ ۚ قَالَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ ٱللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ
قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةًۢ بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

Talut orduyla birlikte ayrıldıktan sonra, "Doğrusu Allah sizi bir ırmakla deneyecektir, ondan içen benden değildir, onu tatmayan eliyle sadece bir avuç avuçlayan müstesna şüphesiz bendendir" dedi. Onlardan pek azı hariç, sudan içtiler. Kendisi ve kendisiyle olan inananlar ırmağı geçince, "Bugün Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok" dediler. Kendilerinin Allah'a kavuşacağını bilenler ise: "Nice az topluluk çok topluluğa Allah'ın izniyle üstün gelmiştir, Allah sabredenlerle beraberdir" dediler

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:249

ALINACAK DERSLER

"Nice az topluluk, Allah'ın izniyle nice çok topluluğa galip gelmiştir." Zafer sayıda değil, Allah'ın sabredenlere yardımındadır.

SAVAŞ ÂDÂBI VE BARIŞ ANTLAŞMALARI

Vâdilekke'den sonra Endülüs'ün pek çok şehri barış antlaşmalarıyla teslim oldu. Halkın cizye ödeyerek dinlerini, kiliselerini ve mallarını korumalarına izin verildi. Bu antlaşmalardan birinin metni hâlâ korunmaktadır — Abdülazîz b. Mûsâ b. Nusayr ile Hristiyan önder Theodemir arasındaki ***Tüdmîr Antlaşması*** (hicrî 94) — ve halkın, dinlerinin ve kiliselerinin güvenliğini teminat altına almıştır.

Bu âdâp, Resûlullah'ın ﷺ savaştaki öğretisinden kaynaklanır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3015

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ قُلْتُ لأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ وُجِدَتِ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

TERCÜME:

İbn Ömer şöyle dedi: Resûlullah'ın ﷺ gazvelerinden birinde bir kadın öldürülmüş olarak bulundu; ***bunun üzerine Resûlullah ﷺ kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshak b. İbrâhim ← Ebû Üsâme ← Ubeydullah b. Ömer ← Nâfi' ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Savaşta Kadınların Öldürülmesi Bâbı, Hadis No. 3015.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3015

ALINACAK DERSLER

İslam'da cihadın âdâbı ve sınırları vardır. Savaşmayanlar korunur ve düşmana verilen söz tutulur — Endülüs halkının çoğunun Müslüman idaresini barış içinde kabul etmesinin sebebi budur.

KURTUBA, TULEYTULA VE ENDÜLÜS ŞEHİRLERİ

TARİHÎ NOT: BAŞKENTE DOĞRU

Vâdilekke zaferinden sonra Târık durmadı. Ordusunu böldü: ***Mugîs er-Rûmî*** komutasındaki bir birlik ***Kurtuba***'yı (Kordoba) aldı, diğerleri Mâleka ve Gırnata'ya yöneldi; Târık ise Vizigot başkenti ***Tuleytula***'ya (Toledo) yürüdü ve hicrî 92 yılının sonunda orayı fethetti. Bazı şehirlerde, Vizigot krallığı tarafından zulme uğrayan Yahudiler Müslümanlara yardım etti.

Rivayetin derecesi: Endülüs fethi tarihlerinde sahih bir senet olmadan rivayet edilmiştir. Kıssa meşhurdur ve tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib; Makkarî, Nefhu't-Tîb.

ALINACAK DERSLER

Zaferin ardından hızlı ve düzenli adımlar gelmelidir. Târık, düşman yeniden birleşmeden fırsatı değerlendirdi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MÛSÂ B. NUSAYR'IN GEÇİŞİ

TARİHÎ NOT: BİR VALİNİN İTABI

Hicrî 93 yılında Mûsâ b. Nusayr bizzat, çoğu Arap olan yaklaşık 18.000 askerle Endülüs'e geçti. Târık'ın uğramadığı İşbîliye (Sevilla) ve Mârida'yı fethetti. Tarih kitapları, Târık'ın asıl emrinin çok ötesine ilerlemesine kızan Mûsâ'nın, karşılaştıklarında onu azarlayıp cezalandırdığını rivayet eder. Sonra ikisi barıştı ve fethe birlikte kuzeye, Sarakusta'ya (Zaragoza) kadar devam ettiler.

Rivayetin derecesi: Endülüs fethi tarihlerinde sahih bir senet olmadan rivayet edilmiştir. Kıssa meşhurdur ve tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib.

Tarihçiler Mûsâ'nın öfkesinin sebebi konusunda ihtilaf eder: bazıları çok uzağa ilerlemiş bir ordunun güvenliğine dair endişeyi, bazıları ise büyük bir başarının emrindeki birinin elinde gerçekleşmesinden doğan insanî duyguları zikreder. Kalplerinde olanı bilmiyoruz.

ALINACAK DERSLER

Anlaşmazlıktan sonra iki önder de İslam için yeniden birlikte çalıştı. Ümmetin menfaati kişisel duygulardan büyüktür.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SÜLEYMAN'IN SOFRASI VE GANİMET EMANETİ

TARİHÎ NOT: BİR AYAĞI EKSİK SOFRA

Tuleytula'da Müslümanlar, altın ve mücevherlerle süslü, Endülüs halkının ***"Süleyman'ın Sofrası"*** dediği değerli bir masa buldular. Rivayete göre Târık ayaklarından birini söküp sakladı. Mûsâ ile Târık Dımaşk'a çağrıldığında Mûsâ masayı halifeye kendi ganimeti olarak takdim etti. Halife eksik ayağı sorunca Târık o ayağı çıkararak masayı bulanın kendisi olduğunu ispat etti.

Rivayetin derecesi: En erken kaynaklardan biri olan İbn Abdülhakem rivayet etmiştir, ancak sahih bir senet olmadan ve farklı ayrıntılarla. Masanın Hz. Süleyman'a عَلَيْهِ السَّلَامُ nispet edilmesi yalnızca yerli halkın iddiasıdır.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; Makkarî, Nefhu't-Tîb.

Bu hikâye, savaş ganimetinin emanetinin ne kadar büyük olduğunu hatırlatır. Resûlullah ﷺ ne kadar az olursa olsun ihanete karşı şiddetle uyardı:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3074

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " هُوَ فِي النَّارِ ". فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا.

TERCÜME:

Abdullah b. Amr şöyle dedi: Nebî'nin ﷺ eşyasına Kirkire adında bir adam bakıyordu; o öldü. Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"O ateştedir."*** Gidip eşyasına baktılar ve (ganimetten) çalmış olduğu bir aba buldular.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ali b. Abdullah el-Medînî ← Süfyân b. Uyeyne ← Amr b. Dînâr ← Sâlim b. Ebü'l-Ca'd ← Abdullah b. Amr رضي الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Ganimetten Az Bir Şey Çalmak Bâbı, Hadis No. 3074.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3074

ALINACAK DERSLER

Ganimet ümmetindir, komutanın şahsına ait değildir. Tek bir aba bile ateşe götürebilir — kralların hazineleri ise hiç düşünülmez.

DIMAŞK'A ÇAĞRILIŞ

TARİHÎ NOT: FETİH BİTMEDEN İTAAT

Hicrî 95 yılında, fetih Endülüs'ün kuzeyinde hâlâ sürerken, Halife Velîd b. Abdülmelik Mûsâ ile Târık'ı Dımaşk'a geri çağırdı. İkisi de itaat ederek Endülüs'ten ayrıldı. Mûsâ, oğlu Abdülazîz'i vali tayin etti. Vardıklarında Velîd ağır hastaydı, sonra vefat etti ve kardeşi Süleyman b. Abdülmelik halife oldu. Mûsâ daha sonra yeni halifenin gazabına uğrayıp para cezasına çarptırıldı.

Rivayetin derecesi: Endülüs fethi tarihlerinde sahih bir senet olmadan rivayet edilmiştir. Kıssa meşhurdur ve tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib; İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh; İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib.

Masiyet olmayan işlerde yöneticiye itaat, hoşa gitsin gitmesin, Resûlullah'ın ﷺ öğretisidir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 7144

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنِي نَافِعٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ـ رضى الله عنه ـ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ، فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ، مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ ".

TERCÜME:

Abdullah b. Ömer'in rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurdu: ***"Müslüman kişiye, sevdiği ve sevmediği her şeyde dinlemek ve itaat etmek gerekir; masiyet emredilmediği sürece. Masiyet emredildiğinde ise dinlemek de itaat etmek de yoktur."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Müsedded ← Yahyâ b. Saîd el-Kattân ← Ubeydullah b. Ömer ← Nâfi' ← Abdullah b. Ömer رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Ahkâm, Hadis No. 7144.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:7144

ALINACAK DERSLER

Bir kıtayı açan komutan, eve çağrıldığında yine itaat etti. Bir kahramanın büyüklüğü, emredildiğinde geri çekilmeye hazır olmasında da yatar.

BİLİNMEYEN BİR SON

TARİHÎ NOT: KAYITLARDAN SİLİNMEK

Dımaşk'a vardıktan sonra Târık'a dair haberler tarih kitaplarından neredeyse tamamen kaybolur. Hangi görevde bulunduğu bilinmez; vefat tarihi ve yeri de kesin değildir — hicrî 102 (miladi 720) yılı civarında öldüğü söylenir. Endülüs'ü açan komutan, ömrünün geri kalanını şöhretsiz geçirdi.

Rivayetin derecesi: Târık'ın hayatının sonu kesin olarak bilinmemektedir; kaynaklar yalnızca tahmin verir.

KAYNAK:
İbn İzârî, el-Beyânü'l-muğrib; Makkarî, Nefhu't-Tîb; Ziriklî, el-A'lâm.

Fakat Allah katındaki derece, insanlar arasındaki şöhretle ölçülmez. Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2622

حَدَّثَنِي سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، عَنِ الْعَلاَءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ " رُبَّ أَشْعَثَ مَدْفُوعٍ بِالأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ " .

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Nice saçı başı dağınık, kapılardan kovulan kimse vardır ki, Allah adına yemin etse Allah onun yeminini yerine getirir."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Süveyd b. Saîd ← Hafs b. Meysere ← Alâ b. Abdurrahman ← Abdurrahman b. Ya'kûb ← Ebû Hüreyre رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, Hadis No. 2622.
DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2622

ALINACAK DERSLER

Dünya şöhreti kaybolabilir, ama ihlâslı amel Allah katında asla kaybolmaz. Târık, gerçek bir kahramanın tarih için değil Allah için çalıştığının örneğidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂRIK'IN MİRASI: SEKİZ ASIRLIK ENDÜLÜS

Târık'ın başlattığı fetih, 1492'de Gırnata'nın düşüşüne kadar yaklaşık sekiz asır Müslüman idaresinde kalan ***Endülüs***'ü doğurdu. Kurtuba; büyük camisi, kütüphaneleri ve İbn Abdilber, İbn Hazm, Kurtubî ve İbn Rüşd gibi âlimleriyle dünyanın en büyük ve en gelişmiş şehirlerinden biri oldu. Felsefe, tıp ve matematik de Endülüs'ten Avrupa'ya aktı.

TÂRIK'IN VASIFLARI VE KARAKTERİ

VASIF	KISSASINDAN ÖRNEK
Cesur ve kararlı	Bilinmeyen bir ülkeye boğazı geçmesi
Hikmetli bir stratejist	Vâdilekke'den sonra ordusunu bölmesi
Fırsatı hızla değerlendiren	Düşman birleşmeden Tuleytula'ya yürümesi
Önderine itaatkâr	Çağrıldığında Dımaşk'a dönmesi
Emanete riayet eden	Süleyman'ın Sofrası'nın ayağı kıssası
Mütevazı	Ömrünün geri kalanını şöhretsiz geçirmesi

ALINACAK DERSLER

Bir insan, faydası asırlarca süren bir şeyi başlatabilir. Endülüs'ün her âlimi, Târık'ın ilk adımına biraz borçludur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂRIK KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler; böylece okuyucu sahih olanı sadece meşhur olandan ayırt edebilir.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Berberî asıl ve Mûsâ'nın mevlâsı	İbn İzârî; İbn Haldûn	En yaygın görüş
Köle bir yöneticiye itaat	Sahîh-i Buhârî 7142	Sahih
Târif b. Mâlik'in keşfi (91 H)	İbn Abdülhakem	Tarih
Julian'ın kızı	Sonraki kaynaklar	Efsaneye karışmış
Cebel-i Târık'ta geçiş (92 H)	Tarih kitapları	İttifakla sabit
Gemilerin yakılması	Çok sonraki kaynaklar	Sabit değil
"Deniz arkanızda" hutbesi	Makkarî, Nefhu't-Tîb	Sabit değil
Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin	Sahîh-i Müslim 1742	Sahih
Vâdilekke Savaşı	Tarih kitapları	İttifakla sabit
Kadın ve çocukların öldürülmesinin yasaklanması	Sahîh-i Buhârî 3015	Sahih
Süleyman'ın Sofrası	İbn Abdülhakem	Tarih, ayrıntılar farklı
Gulûle karşı uyarı	Sahîh-i Buhârî 3074	Sahih
Sevilen ve sevilmeyende itaat	Sahîh-i Buhârî 7144	Sahih
"Nice saçı başı dağınık…"	Sahîh-i Müslim 2622	Sahih

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞAHSİYETLER, YERLER VE KRONOLOJİ

ŞAHSİYET	ROLÜ
Mûsâ b. Nusayr	İfrîkıye valisi, Târık'ın efendisi ve önderi
Târif b. Mâlik	İlk keşfin komutanı (91 H)
Julian (Yulyan)	Gemileri sağlayan Sebte hâkimi
Rodrigo (Lüzrik)	Vâdilekke'de yenilen Vizigot kralı
Mugîs er-Rûmî	Kurtuba'yı fetheden komutan
Velîd b. Abdülmelik	Fetih sırasındaki Emevî halifesi
Abdülazîz b. Mûsâ	Mûsâ'dan sonraki vali; Tüdmîr Antlaşması

YER	OLAY
Tanca	Târık'ın valiliği
Tarifa	Târif'in keşif birliğinin çıkışı (91 H)
Cebel-i Târık (Gibraltar)	Târık'ın çıkışı (92 H)
Vâdilekke (Guadalete)	Rodrigo'ya karşı savaş
Kurtuba ve Tuleytula	Fethedilen şehirler
Dımaşk	Târık'ın geri çağrılması (95 H)

YIL	OLAY
y. 86–90 H	Mûsâ b. Nusayr Mağrib'i fetheder; Târık Tanca valisi olur
91 H	Târif b. Mâlik'in keşfi
Receb 92 H	Târık Cebel-i Târık'a çıkar
Ramazan 92 H	Vâdilekke zaferi
92 H sonu	Kurtuba ve Tuleytula'nın fethi
93 H	Mûsâ b. Nusayr Endülüs'e geçer
95 H	Mûsâ ve Târık Dımaşk'a çağrılır
y. 102 H	Târık vefat eder (kesin değil)

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂRIK HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Târık b. Ziyâd hakkında sıkça sorulan sorulara cevap verir. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. TÂRIK B. ZİYÂD KİMDİR?

Hicrî 92 (miladi 711) yılında Endülüs'ü açan Müslüman komutan, Mûsâ b. Nusayr'ın mevlâsı.

2. TÂRIK ARAP MIYDI?

En yaygın görüşe göre Berberî idi; başka rivayetler İranlı veya Arap asıllı olduğunu söyler.

3. GİBRALTAR ADI NEREDEN GELİR?

Arapça Cebel-i Târık, yani "Târık'ın Dağı" kelimesinden.

4. TÂRIK'IN ORDUSU NE KADARDI?

Başta yaklaşık 7.000, Mûsâ'nın takviyesinden sonra yaklaşık 12.000.

5. TÂRIK GEMİLERİNİ YAKTI MI?

Bu hikâye erken kaynaklarda bulunmaz ve sabit değildir.

6. "DENİZ ARKANIZDA" HUTBESİ SAHİH Mİ?

Nefhu't-Tîb gibi sonraki kitaplarda yer alır ve güvenilir bir senetle sabit değildir.

7. ASIL SAVAŞ NEREDE OLDU?

Hicrî 92 Ramazan'ında Vâdilekke'de (Guadalete).

8. ENDÜLÜS HALKINA NASIL DAVRANILDI?

Pek çok şehir, Tüdmîr Antlaşması gibi dinlerini, kiliselerini ve mallarını güvence altına alan barış antlaşmalarıyla teslim oldu.

9. SÜLEYMAN'IN SOFRASI KISSASI NEDİR?

Tuleytula'da bulunan değerli bir masa; Târık bulanın kendisi olduğunu ispat etmek için bir ayağını sakladı (tarihî rivayet).

10. TÂRIK NEDEN ENDÜLÜS'TEN AYRILDI?

Hicrî 95 yılında Halife Velîd b. Abdülmelik tarafından Dımaşk'a çağrıldı.

11. TÂRIK NE ZAMAN VEFAT ETTİ?

Kesin olarak bilinmez; hicrî 102 (miladi 720) yılı civarında olduğu söylenir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

12. TÂRIK'IN KISSASINDAN ALINACAK EN BÜYÜK DERS NEDİR?

İslam insanları soyla değil takvâ ve amelle şereflendirir; ihlâs şöhretten daha kalıcıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Târık b. Ziyâd'ın kıssası Tanca'daki bir Berberî mevlâ ile başlar ve Dımaşk'ta neredeyse unutulmuş bir adamla sona erer. İkisinin arasında bir kıta İslam'a açıldı.

DERS	TÂRIK KISSASINDAN
Takvâ ile şeref	Bir Berberî mevlânın ordu komutanlığı (Hucurât 49:13)
Önderine itaat	"Habeşli bir köle bile olsa…"
Düşman karşısında sabır	"Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin…"
Sayı belirleyici değildir	"Nice az topluluk…" (Bakara 2:249)
Savaşta âdâp	Kadın ve çocukların öldürülmesinin yasaklanması
Malda emanet	Süleyman'ın Sofrası ve gulûle karşı uyarı
Şöhretsiz ihlâs	"Nice saçı başı dağınık…"
Kaynaklarda dürüstlük	Sabit olmayan gemi yakma ve hutbe hikâyeleri

Târık'ı örnek alabilmeyi dileriz: dinimiz için cesurca adım atmak, önderlerimize itaat etmek, emanetleri korumak ve insanlar tanımasa bile ihlâslı kalmak.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, İslam'ın bir başka kahramanının kıssasıyla devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanî hat ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Bakara 2:249; Âl-i İmrân 3:200; Enfâl 8:45; Hucurât 49:13).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 3015, 3074, 7142, 7144. https://sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 1742, 2622. https://sunnah.com/muslim

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî; Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim.

TARİH VE TABAKÂT KİTAPLARI

İbn Abdülhakem, Fütûhu Mısr ve'l-Mağrib.

İbnü'l-Kûtıyye, Târîhu İftitâhi'l-Endelüs.

İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-târîh.

İbn İzârî el-Merrâkuşî, el-Beyânü'l-muğrib.

İbn Haldûn, Kitâbü'l-İber.

Makkarî, Nefhu't-Tîb min Gusni'l-Endelüsi'r-Ratîb.

Wikipedia, "Tariq ibn Ziyad". https://en.wikipedia.org/wiki/Tariq_ibn_Ziyad

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 15: Hz. Ukbe b. Nâfi'e kadar. https://quranscience.my/#pahlawan

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir